

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/22/2023
Identifikačné číslo spisu:	2713202751
Dátum vydania rozhodnutia:	19.11.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:2713202751.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu M. N., narodeného Q., zastúpeného advokátom Mgr. Tomášom Kováčom, Bratislava, Mýtna 42, proti žalovanému Trnavskému samosprávnemu kraju, Trnava, Starohájska 10, IČO: 37836901, o zaplatenie odplaty za zriadenie zákonného vecného bremena, pôvodne vedenom na Okresnom súde Skalica pod sp. zn. 3C/127/2013, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 23. mája 2022 sp. zn. 23Co/82/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Skalica (ďalej len „súd prvej inštancie“) (v poradí druhým) rozsudkom z 20. apríla 2021, č. k. 3C/127/2013-500 zastavil konanie v časti zaplatenia úroku z omeškania vo výške 0,025 % denne zo sumy 2,13 eura za každý začatý kalendárny deň omeškania od 12. septembra 2014 do zaplatenia (výrok I.), vo zvyšnej časti žalobu zamietol (výrok II.) a rozhodol, že žalovaný má nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100 %.

1.1. Súd prvej inštancie v odôvodnení uviedol, že po vykonanom dokazovaní a ním zisteného skutkového stavu dospel k právnomu záveru, že žalobe žalobcu (po jej čiastočnom späťvzatí a zastavení konania) nie je možné vyhovieť, a to vzhľadom na opakované vznesenú námietku premlčania zo strany žalovaného, ktorú vyhodnotil ako dôvodnú. Z listinných dôkazov (výpisy LV č. XXXX a XXXX) vyplýva, že žalobca je podielovým spoluvlastníkom (o veľkosti podielu 1/9) predmetných nehnuteľností tak ako ich špecifikoval v žalobe. Medzi stranami to nebolo sporným, ani to, že žalovaný je vlastníkom cesty III/5007, stavby, umiestnenej na nehnuteľnostiach sčasti patriacich žalobcovi. Z uvedeného dôvodu nebol dôvod na dokazovanie v širšom rozsahu. V danom spore bol daný dôvod na postup - právne posúdenie sporu v zmysle zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákona č. 66/2009 Z. z.“), čo strany taktiež nenamietali. Medzi stranami sporu bolo sporným, a to tvorilo vzhľadom na vznesenú námietku premlčania žalovaným v tomto štádiu podstatu tohto sporu, či náhrada požadovaná žalobcom za

obmedzenie jeho (spolu)vlastníckeho práva pri zriadení zákonného vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. má charakter jednorazovej náhrady, alebo opakovanej. Súd prvej inštancie poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Cdo/17/2019 z 30. novembra 2020 ako najvyššej súdnej autority, posúdil vznesenú námietku premlčania za dôvodnú, z ktorého vyplýva, že právo podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. vzniká „ex lege“ jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona. Ide pritom o ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu (k tomu aj NS SR sp. zn. 3Cdo/49/2014, 2Cdo/194/2018, ÚS SR - I. ÚS 474/2013, IV. ÚS 227/2012, PL. ÚS 42/2015).

1.2. Podľa ust. § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. vzniká vlastníkovu pozemku, t. j. v danom prípade žalobcovi, povinnosť strpieť výkon práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, pričom finančná náhrada za vznik vecného bremena, resp. obmedzenie vlastníckeho práva je jednorazovou, preto vlastníci pozemkov zaťažených vecným bremenom zriadeným zákonom č. 66/2009 Z. z. si mohli uplatniť náhradu za uvedené vecné bremeno (ako majetkové právo), avšak len v zákonom stanovenej lehote troch rokov (§ 101 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov, ďalej len „Občiansky zákonník“) od nadobudnutia účinnosti práve zákona č. 66/2009 Z. z., ktorého titulom vzniklo vecné bremeno, t. j. od 1. júla 2009. Táto lehota teda uplynula dňa 1. júla 2012. Žaloba žalobcu bola podaná po uplynutí tejto lehoty, a to dňa 16. apríla 2013. U žalobcu bola splnenou len tá z podmienok, že bol ku dňu účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z., t. j. k 1. júlu 2009 vlastníkom zaťaženého pozemku. Súd pritom vychádzal z ust. § 460 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého sa dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa, čo v danom prípade bola dňa 18. decembra 2008 (č. 1. 40). Deň smrti poručiteľa je rozhodujúcou skutočnosťou pre prechod práv a povinností, ktoré sú predmetom dedičstva. Vzhľadom na vyššie uvedené právne posúdenie súd preto žalobu ako premlčanú zamietol (výrok II.), a to bez toho, aby sa zaoberal samotným meritom sporu (vzhľadom na hospodárnosť konania).

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“), na odvolanie žalobcu, (v poradí druhým rozhodnutím) rozsudkom z 23. mája 2022 sp. zn. 23Co/82/2021 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žalovanému voči žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.1. Správnym bol záver súdu prvej inštancie o nároku žalobcu na náhradu za vecné bremeno za užívanie pozemku, a to časti pozemku parcela registra „E“ evidovaná na mape určeného operátu parc. č. XXXX/X - trvalé trávne porasty o celkovej výmere 9.295 m², nachádzajúcej sa v obci X., zapísanej v katastri nehnuteľností vedenom Okresným úradom Skalica, na Liste vlastníctva č. XXXX, pre okres Z., obec a katastrálne územie X. a časti pozemku parcela registra „E“ evidovaná na mape určeného operátu parc. č. XXXX/X - orná pôda o celkovej výmere 36.335 m², nachádzajúcej sa v obci X., zapísanej v katastri nehnuteľností vedenom Okresným úradom Skalica, na Liste vlastníctva č. XXXX, pre okres Z., obec a katastrálne územie X. a zároveň aj záver o jeho premlčaní. Spornou bola otázka, či žalobca má nárok na jednorazovú odplatu resp. opakujúce sa plnenie za vecné bremeno užívania pozemku. Aj keď zákon č. 66/2009 Z. z. neuvádza, že vecné bremená vzniknuté podľa § 4 ods. 1 vznikajú za náhradu, je potrebné vychádzať z čl. 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd. Finančná náhrada za vecné bremeno je majetkovým právom, vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva a je nepochybne jednorazová (nemá charakter opakujúceho sa plnenia) a právo na ňu má len vlastník zaťaženého pozemku, ktorý nehnuteľnosť vlastnil v čase vzniku vecného bremena, t. j. k 1. júlu 2009, teda v prejednávanej veci aj žalobca.

2.2. V tejto súvislosti odvolací súd dáva do pozornosti rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. novembra 2020 sp. zn. 8Cdo/17/2019, ktorý bol i predmetom prieskumu Ústavným súdom Slovenskej republiky, ako aj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 340/2021 a rozhodnutia odvolacieho súdu z 10. marca 2021 sp. zn. 26Co/275/2017, rozhodnutie z 26. novembra 2018 sp. zn. 23Co/411/2017. Z jeho záverov jednoznačne vyplýva, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. vzniká ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona. Z posúdenia nárokov obdobných žalobcom ako jednorazovej náhrady vychádzajú aj viaceré rozhodnutia odvolacích senátov odvolacieho súdu, napr. rozsudok. Z vyššie uvedeného vyplýva jednoznačný záver o tom, že žalobcovi prináležala jednorazová finančná náhrada. Zároveň odvolací súd uvádza, že námietka premlčania vznesená žalovaným je dôvodná, keďže právo na náhradu bolo objektívne možné uplatniť už 1. júla 2009, teda v okamihu účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. a podľa §

101 Občianskeho zákonníka sa toto právo premlčalo najneskôr 1. júla 2012. Ak teda žalobca podal žalobu dňa 16. apríla 2013, uplatnil si nárok oneskorene a vzhľadom na vznesenú námietku premlčania, na ktorú súd musel prihliadnuť, súd prvej inštancie rozhodol vecne správne, ak žalobu zamietol. Na uvedenom nemení nič na tom, že si neuplatňoval jednorazovú finančnú náhradu. Ďalšie odvolacie argumenty žalobcu odvolací súd považoval pre rozhodnutie vo veci samej už za nerozhodné, bez potreby sa nimi osobitne vysporiadať. Odvolací súd preto podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, jeho prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) (vychádzajúc z obsahu dovolania v zmysle § 124 ods. 1 CSP) a § 421 ods. 1 písm. a), b), c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Žalobca navrhol zrušiť dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

3.1. Žalobca v dovolaní poukazuje na to, že v zmysle ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. vzniklo na pozemku vymedzenom v žalobe v rozsahu zastavanej časti pod cestou, ktorý je v podielovom spoluvlastníctve žalobcu, zákonné vecné bremeno. Žalobca nesúhlasí s právnym posúdením, podľa ktorého náhrada za vecné bremeno má byť jednorazového charakteru a tiež to, že nárok na túto náhradu vznikol k 1. júlu 2009 a týmto dňom začala plynúť trojročná lehota, ktorá sa skončila 1. júla 2012. Žalobca sa v predmetnom súdnom konaní nedomáhal jednorazovej odplaty za zriadenie zákonného vecného bremena. Zo zákona č. 66/2009 Z. z. vyplýva, že ide len o dočasné usporiadanie práv medzi vlastníkom stavby a vlastníkom pozemku a z uvedeného vyplýva, že nemožno dospieť k záveru, že žalobcovi patrí len jednorazová odplata. Nakoľko na základe vyššie uvedených skutočností má žalobca právo na priznanie primeranej tzv. opakovanej náhrady za obdobie časovo obmedzeného (t. j. dočasného) trvania obmedzenia jeho vlastníckeho práva, nemohlo dôjsť k premlčaniu tohto práva žalobcu ako celku, keďže právo žalobcu plynutím času priebežne vzniká. Žiadne ustanovenie zákona č. 66/2009 Z. z. (ako zákona *lex specialis*), ani iného všeobecného zákona neustanovuje, že náhrada za zriadenie vecného bremena zriadeného zákonom č. 66/2009 Z. z. má byť výlučne vo forme jednorazovej odplaty (náhrady). Žalobca podporne poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 16. decembra 2009 sp. zn. III. ÚS 237/09, rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/89/2008 a odlišné stanovisko JUDr. Petra Straku k uzneseniu z 12. mája 2022 sp. zn. II. ÚS 272/2022 a nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 42/2015.

3.2. Odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku vôbec nevysvetlil, ako sa vysporiadal so žalobcom vymedzenými ustanoveniami zákona č. 66/2009 Z. z. a Občianskeho zákonníka, keď rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalobu žalobcu v celom rozsahu zamietol. Odvolací súd porušil základné právo žalobcu na súdnu a inú právnu ochranu a žalobcovi svojím postupom a rozhodnutím odňal možnosť konať pred súdom. Odvolací súd v predmetnej právnej veci nevysvetlil a nezdôvodnil, akými úvahami dospel k záveru, že žalobcovi nevznikol nárok na náhradu za nútené obmedzenie jeho vlastníckeho práva k pozemku, ktoré v súčasnosti trvá už takmer trinásť rokov, po túto dobu žalobca nemôže svoj pozemok žiadnym spôsobom užívať, ani brať z neho žiadne úžitky, ktoré by mu ako podielovému spoluvlastníkovi nehnuteľnosti prináležali (podľa ustanovenia § 123 Občianskeho zákonníka), a nie je možné ani približne určiť, dokedy bude uvedený stav trvať. Žalobca týmto tiež namieta nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

4. K dovolaniu sa vyjadril žalovaný (č. l. 726 a nasl.), ktorý s poukazom na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 8Cdo/17/2019 a tiež pre nedostatočné vymedzenie nepovažuje dovolanie za prípustné a navrhol dovolaciemu súdu, aby dovolanie odmietol alternatívne zamietol.

5. Žalobca vo vyjadrení k stanovisku žalovaného (č. l. 743 a nasl.) zotrval na svojej argumentácii v dovolaní. Zároveň uplatnil nový dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP, pretože podľa názoru žalobcu bol odvolací súd povinný nariadiť pojednávanie z dôvodu dôležitého verejného záujmu. Dovolací súd na toto doplnenie dovolania v zmysle § 434 CSP neprihliadol.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v

súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

9. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

10. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namieste je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

11. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na oprávnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

12. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní, (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

13. V dôsledku viazanosti dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie

dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasivita dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

14. Dovolací súd konštatuje aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovávanie dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát, dovolateľ, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

15. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

16. Žalobca (vychádzajúc z obsahu dovolania v zmysle § 124 ods. 1 CSP) vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16.1. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

16.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady znátočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017).

16.3. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

16.4. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

17. Žalobca vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu a jeho nepreskúmateľnosť.

17.1. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vétrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*).

17.2. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Za predpokladu, že ide o rozhodné závery, na ktorých stojí súdne rozhodnutie, keďže sa nevyžaduje odpoveď na každú vznesenú námietku. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu, (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom), odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

17.3. Podľa odvolacieho súdu, odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím súdu prvej inštancie, nemožno považovať za neodôvodnený, či rozporuplný. V prejednávanej veci sa odvolací súd v odôvodnení svojho (dovolaním napadnutého) rozhodnutia v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie pokiaľ išlo o skutkové zistenia, vyhodnotenie rozhodujúcich skutočností a právne posúdenie veci. Podľa názoru odvolacieho súdu sa súdy nižšej inštancie vyčerpávajúco venovali všetkým pre vec rozhodným aspektom prejednávaneho sporu (viď body 63. až 85. rozsudku odvolacieho súdu v spojení s bodmi 31. až 33. rozsudku súdu prvej inštancie). Dovolací súd s poukazom na obsahovú stránku dôvodov rozhodnutí oboch sudov konštatuje, že tieto zhodne dospeli k záveru o premlčaní žalobcom uplatnenej finančnej náhrady za vecné bremeno v zmysle § 4 zákona č. 66/2009 Z. z., ktorý sa poskytuje ako jednorazová finančná náhrada v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít. V súlade s týmto názorom je právne irelevantné, že žalobca si predmetnú náhradu uplatnil vo forme tzv. opakovanej náhrady. Dovolací súd pripomína, že rozhodnutie súdu prvej inštancie tvorí s rozhodnutím odvolacieho súdu jeden celok a tak k nemu treba pristupovať. Nesprávnym právnym posúdením veci nemožno úspešne uplatniť ani vymedziť dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP. Pre takýto prípad je potrebné uviesť i to, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá (viď R 54/2012 a R 24/2017). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06, 9Cdo/293/2021, 9Cdo/185/2021, 9Cdo/3/2023). Sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 420 písm. f) CSP (9Cdo/248/2021, 9Cdo/73/2020, 9Cdo/121/2020). Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľa.

17.4. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné, preto dovolanie v tejto časti ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

18. Dovolateľ v dovolaní uplatnil aj dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP.

18.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

18.2. Právnym posúdením veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (*questio iuris*). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (*questio facti*), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávne právne posúdenie veci nemožno preto vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu. Ani sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo jednoduché spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 432 ods. 2 CSP.

18.3. Okrem toho nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP je, že dovolateľ uvedie právnu (nie skutkovú) otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Inak dovolací súd nemá možnosť posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, či ide o právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a či sú splnené osobitné podmienky uvedené v jednotlivých prípadoch, v ktorých citované ustanovenie dovolanie pripúšťa.

18.4. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia odvolacím súdom od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“. Dovolací súd vo svojej súdno-aplikačnej (judikátornej) činnosti k tomu už v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017, 6Cdo/123/2017, 7Cdo/140/2017, 9Cdo/315/2020, 9Cdo/2/2021) uviedol, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétného stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

18.5. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. b) CSP je rozhodujúce, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté, avšak táto otázka doteraz v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) tvrdiť (a prípadne i doložiť), že takáto otázka doteraz nebola riešená odvolacím súdom, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

18.6. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. c) CSP je rozhodujúce, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté, avšak táto otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. c) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) preukázať a vysvetliť rozdielnosť riešenia identickej právnej otázky dovolacím súdom (označením konkrétného stanoviska, judikátov alebo rozhodnutí najvyššieho súdu), c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

18.7. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená jasným, zrozumiteľným a nepochybným spôsobom. Dovolací súd je viazaný len tým, ako dovolateľ právnu otázku nastolí.

18.8. Podľa názoru najvyššieho súdu bola právna otázka riešená v predmetnom spore (o jednorazovosti náhrady za vznik vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z.) praxou najvyšších súdnych autorít

(dovolacím i ústavným súdom) už vyriešená a súdy nižšej inštancie na ňu aj poukázali vo svojich rozhodnutiach. V tomto smere dovolací súd poukazuje na uznesenie z 30. novembra 2020 sp. zn. 8Cdo/17/2019, pričom toto rozhodnutie prešlo aj testom ústavnosti zo strany ústavného súdu, viď uznesenie sp. zn. III. ÚS 537/2021. Žalobcom uvádzané rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky a najvyššieho súdu nepredstavujú ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu v danej veci.

18.9. Tiež v uznesení z 26. augusta 2019 sp. zn. 2Cdo/194/2018 najvyšší súd riešil podobnú otázku, či existuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré by bránilo považovať náhradu za obmedzenie vlastníckych práv zákonným vecným bremenom podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. vo forme opakujúceho sa plnenia. V tejto súvislosti najvyšší súd uviedol, že podobnú právnu otázku už dovolací súd riešil (7Cdo/26/2014 a 3Cdo/49/2014), i keď v iných právnych súvislostiach (zákon č. 182/1993 Z. z.), pričom tam vyslovený „názor je plne prijateľný a použiteľný aj na priznávanie primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z. Aj obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. patrí totiž k tzv. legálnym (zákonným) vecným bremenám, čiže k verejnoprávnym obmedzeniam vlastníckeho práva. Jeho verejnoprávny charakter a jeho povaha nasvedčujú tomu, že sa významne približuje k obmedzeniu vlastníckeho práva zakotveného v zákone č. 182/1993 Z. z. Svedčí o tom nakoniec aj ich zhodná zákonná konštrukcia. ... Ak judikatúra najvyššieho súdu akceptovaná ústavným súdom dospela k záveru, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. vzniklo ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona, nemôže byť tomu inak ani pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. Ak tieto legálne (zákonné) vecné bremená majú všetky jednotiace znaky, t. j. ide o obmedzenia vlastníckeho práva založené verejnoprávnymi normami kogentného charakteru s významným prvkom súkromnoprávnym, okruh oprávnených subjektov je vymedzený druhovo a nezapisujú sa do katastra nehnuteľností, vyjadrené v zhodnej právnej úprave, nemôže byť tomu inak ani v súvislosti s finančnou náhradou za obmedzenie vlastníckeho práva. Pre opačný právny názor niet žiadnych presvedčivých argumentov“. Predmetné rozhodnutie rovnako prešlo testom ústavnosti, keď ústavný súd uznesením z 28. októbra 2020 sp. zn. IV. ÚS 539/2020 odmietol sťažnosť smerujúcu (aj) proti tomuto dovolaciemu rozhodnutiu v podstatnom uvádzajúc, že „[p]rihliadajúc na relevantné časti napadnutého uznesenia, ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa ako dovolací súd v napadnutom uznesení zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal s dovolacou argumentáciou sťažovateľa, s ktorou sa nestotožnil, a preto jeho dovolanie odmietol“.

18.10. V uznesení z 26. januára 2022 sp. zn. 1Cdo/99/2019 najvyšší súd v podobných súvislostiach pri interpretácii § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. uviedol, že „odvolací súd rozhodol v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, keď uzavrel, že z charakteru uplatneného práva žalobcu na zaplatenie náhrady za zriadenie vecného bremena je ustálené, že išlo o jednorazovú odplatu; nakoľko vecné bremeno v prospech žalovaného na pozemku, ktorý je momentálne vo vlastníctve žalobcu, vzniklo zo zákona ku dňu 01. 07. 2009 a vlastníkom pozemku si v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka o premlčaní neuplatnil nárok na odplatu v lehote 3 rokov od jeho vzniku, t. j. do 01. 07. 2012, jeho právo sa premlčalo, teda nárok na odplatu za zriadenie vecného bremena bol v čase kúpy pozemku so zákonným vecným bremenom žalobcom dňa 18. 06. 2014 už premlčaný“. Toto rozhodnutie rovnako prešlo testom ústavnosti, keď ústavný súd uznesením z 12. mája 2022 sp. zn. III. ÚS 272/2022 odmietol sťažnosť z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti a poukazujúc na svoje predchádzajúce rozhodnutia (III. ÚS 68/2019 a III. ÚS 340/2021) uviedol, že „[z]ákon č. 66/2009 Z. z. mlčí v tom, že by sťažovatelia mali mať či už jednorazovú alebo opakovanú náhradu za zriadenie vecného bremena. Záver, že im nemožno priznať opakovanú náhradu, preto nemožno považovať za vylúčenie zákonom predpokladaného následku, a preto v prípade napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu nemožno dospieť k záveru, že by išlo o rozhodnutie, ktoré je nelogické alebo v zjavnom rozpore s právnou úpravou, ktorú najvyšší súd v tejto veci aplikoval“ (pozri tiež III. ÚS 621/2023, III. ÚS 95/2020). K podobným záverom dospel dovolací súd aj v uznesení zo 14. decembra 2022 sp. zn. 1Cdo/255/2021, uznesení z 26. júna 2024 sp. zn. 7Cdo/49/2023, 2Cdo/151/2020, 5Cdo/175/2019, 5Cdo/63/2021, III. ÚS 621/2023, IV. ÚS 227/2012.

18.11. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd konštatuje, že odvolací súd sa pri riešení predmetnej otázky neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP vyjadrenej vo vyššie uvedených rozhodnutiach; dovolateľovi sa preto prípadne takto uplatnený

dovolací dôvod nepodarilo náležite odôvodniť. Vzhľadom na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu o takej právnej otázke nie je opodstatnené ani uplatnenie ďalších dovolacích dôvodov (§ 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP).

18.12. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu v zmysle § 421 ods. 1 CSP odmietol podľa § 447 písm. f) CSP, ak dovolanie nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi a ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

19. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že úspešnému žalovanému priznal nárok na ich náhradu, keď výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zavinil žalobca (§ 256 ods. 1 CSP).

20. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.